

Het Kosterstuk

Heemkondevereniging Sprang-Capelle

Jaargang 10
2016

Redactieadres: Schoolstraat 20, 5161 ZD Sprang-Capelle, tel. 0416-312210
Redactieleden: Koos Nieuwenhuizen, Rien Visser, Netty Waarts

no. 4
december

Van de redactie

Wanneer u dit leest, is er weer een nieuw jaar van start gegaan. Daarom wenst de redactie u veel heil en zegen toe voor dit nieuwe jaar. Wij hopen dat u gezond mag blijven om af en toe eens deel te nemen aan de activiteiten van onze vereniging. Want dat zijn er nogal wat. De inhoud van dit nummer getuigt daarvan. U blijft natuurlijk ook op de hoogte van alles wat er gebeurt in onze vereniging door met aandacht 'Het Kosterstuk' te lezen. Maar nog mooier is het om het zelf allemaal mee te maken.

Misschien is dit nieuwe jaar wel het moment om zelf in de vereniging actief te worden. En ik preek dan voor eigen parochie door u te wijzen op een vacature in onze redactie. Meld u aan en ervaar hoe aardig het is om zelf een bijdrage te leveren aan ons verenigingsblad 'Het Kosterstuk'. De inkt van deze zin was nog niet droog of er kwam een nieuw redactielid opdagen.

Meggy Eijkemans gaat onze redactie versterken. Hartelijk welkom!

Het is een wonder hoeveel kopij er altijd weer is. We moeten iedere keer een keuze maken. 'Het Kosterstuk zou dan te dik worden'. We hebben bijvoorbeeld informatie over het telefoonboek van Sprang-Capelle uit 1948 achterwege gelaten. Hoewel dat een prachtig verhaal oplevert. Ga maar eens na. Wie zouden er in 1948 allemaal een telefoon gehad hebben? In deze tijd van mobieltjes is dat bijna een onmogelijke vraag. Maar misschien verschijnt dat telefoonboek nog weleens ergens binnen onze vereniging, bijvoorbeeld in 'Bruggeske'. Veel leesplezier!

Rien Visser

Van de voorzitter

Allereerst wil ik u namens het bestuur een goed en gezond 2017 toewensen. Wij hopen weer op een mooi en interessant heemkundejaar.

De programmacommissie heeft in elk geval weer voor een gevarieerd programma gezorgd met een diversiteit aan onderwerpen.

En let u erop, dat wij de maandagavond niet meer als vaste avond hebben voor onze ledenbijeenkomsten. Dit is gedaan om meerdere redenen. Allereerst maakten leden ons kenbaar dat zij op maandagavond hun vaste verenigingsavond hadden (muziek, koor, enz.) en daardoor nooit onze avonden konden bezoeken.

Daarnaast is de combinatie van onze lezingen met de repetitieavond van de fanfare en slagwerkgroep in hetzelfde gebouw ook niet de meest ideale en werd dit, door zowel sprekers als toehoorders, als storend ervaren. Mede op verzoek van de 'nieuwe' exploitanten van Zidewinde hebben wij geprobeerd om een spreiding over de diverse dagen van de week aan te brengen. Het is gedeeltelijk gelukt, maar kijk dus goed naar de data in het jaarprogramma. Dit verschijnt tegelijk met dit

'Kosterstuk'. Verder mogen wij zeer tevreden zijn met de tweede uitgave 2016 van 'Bruggeske'. Een mooi boekwerk over 'rouwen en begraven' met veel wetenswaardigheden over heden en verleden, tradities, cultuurhistorische waarden van grafvelden, etc. Wij danken hierbij nogmaals de schrijversgroep voor haar inspanningen. Een speciaal woord van dank aan Adrie Ros, die na zijn bijdrage aan het 'Kerkenboek' en aan deze uitgave van 'Bruggeske' de schrijverspen neerlegt. En uiteraard ook dank aan onze bezorgers, die drie keer in korte tijd hun ronde hebben gedaan om Het 'Kosterstuk', uitnodigingen en 'Bruggeske' weer bij de leden op de mat te krijgen.

Het bestuur is ook enthousiast over het initiatief van onze webmaster Joep Huijbregts. Hij wil het mogelijk maken dat de leden en andere inwoners van Sprang-Capelle die zich met genealogie bezig-

houden, hun gegevens, stambomen e.d. kunnen plaatsen op een speciale Sprang-Capelse website. Meer informatie vindt u in het artikel hierover verderop in 'Het Kosterluik'.

Een mooi moment was ook de onthulling van de plaquette aan 'Ons Huis' op 10 december jl. Met daarop de vermelding van de twee wegbereiders van onze vereniging: ons erelid de heer Wijnand Konings en wijlen de heer Johan Rosenbrand sr. Zij hebben voordat onze vereniging bestond al veel inspanningen verricht - o.a. in de kelder van ons voormalig gemeentehuis - om onze geschiedenis in woorden en beelden te verzamelen en te bewaren. Hiermede betonen wij onze dank, en we hopen als vereniging nog gebruik te kunnen maken van de vele kennis en informatie die de 'zwagers' hebben verzameld.

Ook bij onze vereniging geldt dat er af en toe wisseling van de wacht nodig is vanwege ziekte of ouderdom. Wij zijn dan ook blij dat een aantal leden zich bereid heeft verklaard om onze werkgroepen en redacties te komen versterken. Mogelijk mogen wij zo nodig ook een beroep doen op uw inzet bij specifieke werkzaamheden.

Onze penningmeester, en uiteraard het hele bestuur, wil u hartelijk danken voor uw stem bij de Rabobank Clubkascampagne. Wij mochten weer meer stemmen ontvangen dan vorig jaar. Wij ontvingen maar liefst een cheque t.w.v. € 788,93. Dit bedrag moet de basis vormen voor de financiering van onze dorpsfilm. Hiervoor zoeken wij overigens nog steeds leden die de werkgroep 'Dorpsfilm' willen versterken. Schroom niet om uw belangstelling hiervoor te tonen.

Beste mensen, ik hoop u dit jaar weer vele keren in gezondheid bij onze activiteiten te mogen begroeten.

Piet Pruijssers, voorzitter

Verslag van de excursie op zaterdag 1 oktober 2016 naar Yerseke en Goes

Weer veel geleerd op onze excursie naar Yerseke. De mosselen zullen de eerstvolgende keer beter smaken nu ik alles van mosselen af weet. En ik niet alleen

natuurlijk, ook een bus vol (68) andere leden van onze heemkundevereniging.

We waren net uit de bus of het ging al verkeerd. Laten we toch in het verkeerde restaurant zitten voor onze koffie met Zeeuwse bolus. Maar dat probleem was snel opgelost. Wat zaten we knus in het 'goeie' restaurant te genieten van onze koffie met Maar al snel werd onze aandacht gevraagd voor een promotiefilm over de Zeeuwse mossel- en oester- teelt.

Daarna werden we met drie gidsen langs de oes-

Let op mensen, dat je controleert of de oesters wel vers zijn. Je eet ze tenslotte rauw. Als je de oester openmaakt, laat je daarna een paar Citroendruppeltjes op de oester vallen. Een verse oester zie je dan nog even trillen.

terputten geleid.

En natuurlijk moesten we genieten van het mooie uitzicht over de Oosterschelde.

Bij een visrestaurantje werd er gestopt en viste de gids een levende kreeft uit het aquarium. Uitvoerig werden wij onderhouden over het liefdesleven van de kreeft.

Met een wandeling langs de vissersschepen kwamen we bij de rondvaartboot. Daar hoorden we het mosselverhaal nog een keer. Die mosselvisser zijn eigenlijk de boeren van het water. Ze halen het mosselzaad uit de Waddenzee en zaaien dat op de mosselvelden

bij Yerseke. Na een paar jaar wordt er geoogst.

We maakten een heerlijk tochtje over de Oosterschelde. De Zeeuwse wind door de haren en een Hollands zonnetje, wat wil je nog meer.

Dan op weg naar Goes. Dat duurde niet lang. Bij de Grote Kerk werden we gedropt, en namen drie gidsen ons op sleeptouw. In twee uur tijd kregen we van enthousiaste gid-

sen een goede indruk van Goes. Wat een prachtig stadje, waar je altijd aan voorbijrijdt op weg naar het Zeeuwse strand.

Vol trots laat de gids de Grote of Maria Magdalena kerk zien. Met recht de 'Grote' kerk genoemd. Multifunctioneel in gebruik; niet alleen voor kerkdiensten maar ook voor tentoonstellingen en concerten. Tussen de twee gedeeltes van de kerk loopt een soort hal. Vroeger reden ze daar zelfs met de koets door. Er werd vriendelijk verzocht om dat niet tijdens de kerkdienst te doen. De wielen maakten nogal wat herrie op de kinderkopjes.

Let op mensen, dat je controleert of de kreeft wel vers is. Als hij weer gaar uit de pan komt, moet zijn staart vanzelf krom tegen zijn lichaam aan staan. En niet met een stokje daartegenaan gehouden worden.

Even verder is het een drukte van belang op de markt, maar dat deert ons niet om naar het oude gemeentehuis te kijken. Gelijk valt op dat het gemeentehuis wel heel verschillende torens heeft. Het stadhuis startte met de rechtertoren als een verdedigingswerk. De linkertoren ziet er ook heel anders uit. Op het middenstuk staat het wapen met twee 'mooie' dames aan weerszijden: Justitia en Prudentia.

We raken nu in het stillere deel van Goes. Bij de haven staan er voor ons bankjes klaar. De gids neemt alle tijd om ons over de omgeving van de haven te vertellen. We zijn nieuwsgierig waar de naam Goes vandaan komt. De stad is ooit in de 14^e eeuw gestart aan de kreek 'korte gos'. De haven waaraan we zitten is gegraven en de grond in de omgeving neergekruid. Vandaar dat dit gedeelte van de stad wat hoger ligt.

Rustig wandelen we verder. De gids raakt enthousiaster en laat zich niet van de wijs brengen door vragen over slavenhandel. Hij moest ons tot slot ook de binnentuin van het weeshuis laten zien. Een oase van rust in de drukke binnenstad.

We moeten allemaal nog eens terug naar Goes.

Rien Visser

Uitreiking van de cheque van de Clubkasactie

Op 3 november om 11:30 uur heeft Ilse Witlox van de Rabobank de cheque van de Clubkasactie uitgereikt aan onze vereniging. Zij kwam daarvoor naar het huisadres van Hans van den Burg. Ook de secretaris was hiervoor uitgenodigd.

Er volgde een aangenaam gesprek over het bestedingsdoel van het verkregen geld. Onze vereniging gaat een film over het dorpsleven anno 2017 maken. Daarna is nog aandacht besteed aan de besteding van het geld van vorig jaar. Dat werd besteed aan de totstandkoming van het 'Kerkenboek'. Voor het gesprek is ruim de tijd genomen door Ilse Witlox. Na een kopje koffie heeft Ilse de check overhandigd. Het resultaat mocht er zijn. Op de cheque staat het bedrag van € 788,93: een mooi bedrag waar we heel blij mee zijn. Wij hebben ook 16 stemmen meer verzameld op onze vereniging met een totaal van 220 stemmen. Wel hebben meer verenigingen meegedongen naar het geld, waardoor de spoeling dunner is geworden. Wij zullen het bedrag zorgvuldig besteden voor het aangegeven doel. Ten slotte werden foto's gemaakt van de uitreiking. Een daarvan is hierbij afgebeeld.

Hans van den Burg

www.familiesuitsprangcapelle.nl

De webmaster van onze website roept iedereen die geïnteresseerd is in genealogie op dit artikel te lezen. Het idee is namelijk ontstaan om een website in het leven te roepen met de naam: **www.familiesuitsprangcapelle.nl**

We leven in een tijd dat informatie razendsnel via internet is op te vragen. Als we alleen een naam van iemand hebben, kan met een beetje zoekwerk op Google nagenoeg alles van een persoon worden gevonden. We hebben het dan echter wel over personen die nu leven. Maar hebt u wel eens op de naam van uw vader, moeder, opa of oma gezocht? Grote kans dat u weinig of niets zult vinden. En dat is eigenlijk een beetje raar. Waarom zouden deze mensen geen plaatsje krijgen in een digitaal archief?

Er zullen ongetwijfeld mensen zijn die inmiddels de hobby genealogie al hebben gevonden. De gegevens van hun stamboom zullen of nog op papier staan of ze staan in de computer. Vaak heeft in het verzamelen van deze gegevens erg veel tijd en energie gezeten. Het is dan jammer dat de toegang tot deze, soms interessante, informatie beperkt blijft tot een zeer klein groepje personen.

Maar wat is er mis mee om deze gegevens te delen met iedereen die daarin geïnteresseerd is? Wat is er mis mee om een mooie, oude foto van uw grootouders op internet te delen?

Onze generatie heeft nog de kans dit vast te leggen voor een generatie die dat nog niet kon. De kans dat de generatie na ons dit doet is erg klein.

Daarom is voor leden van de heemkundevereniging Sprang-Capelle het idee ontstaan om met een speciale website www.familiesuitsprangcapelle.nl hier invulling aan te geven. Op deze website staat een speciaal voor dit doel ontwikkeld programma dat de mogelijkheid biedt om gegevens van personen, bepaalde gebeurtenissen, documenten, bidprentjes, begraafplaatsen, kortom alle gegevens die deel uitmaken van een familie of stamboom te plaatsen.

Als eerste zal worden nagegaan of er belangstelling is voor een dergelijke website. Laat u niet afschrikken door kennis op het gebied van websites.

Als u een computer kunt aanzetten die verbonden is met het internet en u kunt een tekst intypen, bent u al een heel eind. Alles zal tijdens informatie- en instructieavonden worden uitgelegd.

Joep Huijbregts, webmaster van de heemkundevereniging Sprang Capelle

Verslag van de lezing op 17 oktober 2016 over De Halve Zolenspoorlijn door Anton van Tuijl

Toen ik op maandagavond 17 oktober rond kwart voor acht bij Zidewinde aankwam om daar de eerste lezing van het winterseizoen bij te wonen, was het al een drukte van belang.

Het kostte moeite om een plaatsje te vinden en er moesten stoelen worden bijgezet, maar uiteindelijk had eenieder zijn plekje gevonden en kon de lezing beginnen.

De voorzitter heette ons van harte welkom en blikte nog even terug naar de afgelopen excursies en introduceerde de heer Anton van Tuijl, die de lezing zou verzorgen.

Meneer Van Tuijl, secretaris van de stichting Federatie Behoudt de Langstraatspoorbruggen, vertelde eerst wat over zichzelf. Het bleek dat hij in het onderwijs werkzaam was geweest. Dit zou in de lezing - die meer dan twee uur duurde - ruimschoots naar voren komen.

Met een sneltreinvaart nam hij ons mee over het hele spoorbaantraject aan de hand van oude foto's en kaarten. Vele details vermeldend en soms even een zijspoorje nemend maar op een wijze die geen moment verveelde.

Voordat we aan onze reis zouden beginnen, werd er eerst wat verteld over de stichting die in de jaren '80 was opgericht. Toen er plannen lagen om de hele spoorlijn te ontmantelen en de zes bruggen, die op het hele traject voorkwamen, te slopen, kwam er protest. Niet alleen in Waalwijk maar ook vanuit andere plaatsen werden er stichtingen opgericht. In 1987 werd besloten samen de krachten te bundelen en als één stichting verder te gaan die zich niet alleen bezighoudt met behoud en herbesteding van de bruggen, maar ook kijkt naar de ontwikkeling van heel het gebied rond het voormalige spoor.

We stapten op in Lage Zwaluwe waar de spoorlijn nog gebruikt wordt en gingen zo richting Geertruidenberg waar we bij de eerste brug, die over de Donge, aankwamen. Deze zogenaamde draaibrug moet nog gerestaureerd worden. Er wordt nog gezocht naar een nieuwe bestemming want de fietsbrug, waarvoor deze brug gebruikt had kunnen worden, ligt er al naast. We vervolgen onze weg en

komen d.m.v. foto's langs stationshuisjes waarvan er ooit 40 waren langs heel het traject. En natuurlijk stations waarvan niets bewaard is gebleven. Heel jammer, maar als reden werd gegeven dat in die tijd de meeste stations buiten de bebouwde kom lagen. Toen ze in onbruik geraakten en er geen andere bestemming gevonden kon worden, werden ze gesloopt. Vaak zijn nog wel de perrons te herkennen. Elke plaats heeft nog wel een kunstwerk of monumentje dat aan het spoor herinnert. Denk bijvoorbeeld aan het kunstwerk van Sannah Belzer in Waspik of de rails met stootblok in Sprang-Capelle.

We rijden nu Waalwijk binnen. Dit vier kilometer lange Halve Zolenpark ligt als een groene long midden in de gemeente en is een lust voor het oog met veel groen

en water. Over dat water liggen allerlei bruggetjes die qua stijl lijken op de robuuste negentiende-eeuwse spoorbruggen.

Door een inschattingsfoutje van de gemeente Waalwijk kunnen wij nu van dit mooie park genieten. We gaan verder naar de overlaat tussen Waalwijk en Drunen. Bij de bouw in 1885 overspande de brug het hele gebied omdat de overlaat vaak in de winter onder water stond. De overspanning was zo'n 885 meter. Later is door de komst van het Drongelens kanaal de brug drastisch ingekort.

En verder gaan we weer richting Den Bosch. Wat tussen Drunen en Den Bosch opvalt, is dat daar van het spoortraject weinig meer terug te vinden is. Het hele gebied is veranderd en heringedeeld en waar het spoor was, lopen nu wegen.

Dan naderen we langzamerhand ons eindpunt Den Bosch en we stoppen nog even bij de Moerputtenbrug, waarbij de spreker wat langer stilstaat.

Deze brug kon op het nippertje gered worden van de sloop omdat hij eigenlijk al verkocht was voor 70.000 gulden. Maar dankzij de steun van voormalig minister May-Weggen en mr. Pieter van Vollenhoven kon de brug weer in oude glorie hersteld worden en vormt deze nu de toegang tot het mooie natuurgebied De Moerputten.

Hier eindigt onze reis maar de Federatie gaat gewoon door. Zo zijn er plannen voor een kunstroute langs het hele traject. Ook wordt er gekeken naar mogelijkheden om het fietspad - dat nu zo'n 20 km lang is - verder door te trekken richting Lage Zwaluwe. De herbestemming van de draaibrug in Geertruidenberg zit ook in het wensenpakket.

We kunnen terugkijken op een boeiende, leerzame avond.

De thuisblijvers hadden wederom ongelijk.

Dieter Verbeek

Herinneringen aan de Halve Zolenspoorlijn

Door de lezing over de Halve Zolenspoorlijn op 17 oktober 2016 kwamen er bij mij allerlei jeugdherinneringen boven over die spoorlijn.

Als kind ging ik in Besoyen naar de kleuterschool. In Sprang was er een dergelijke school nog niet. Bovendien was een zus van mijn moeder daar kleuterleidster. Elke dag liep ik met mijn neven Jan en Ad van Herwijnen via de Tilburgseweg naar Besoyen en moest dan de spoorlijn oversteken. Als de man die de spoorbomen bediende, buiten stond omdat er een trein aankwam, wachtten we soms expres tot de stoomtrein passeerde. Met grote

ogen keken wij naar dat enorme gevaarte dat grote stoomwolken uitblies en langzaam voorbij kwam, omdat het station van Waalwijk dichtbij was en de trein nog op gang moest komen of alvast afremde. Op de foto ziet u de trein net voor deze spoorwegovergang.

Later was er geen spoorwegwachter meer. Als er een trein aankwam, stopte die voor de overweg; dan stapte er een man uit met een rode vlag in zijn hand en hield het verkeer tegen totdat de trein voorbij was; dan stopte de trein weer en stapte de man achter weer in.

Op een dag moest ik samen met moeder naar Den Bosch. Dat had een speciale reden. Ik was thuis een karretje met houten wieltjes aan het timmeren en had wat spijkertjes in mijn mond gestoken. Dat had ik bij oom Wim gezien, die timmerman was. Zo had je altijd spijkers bij de hand. Op een gegeven moment slikte ik zo'n spijkertje in en rende naar moeder. Die ging met mij naar dokter Winkelman en die vond het nodig dat er een röntgenfoto gemaakt werd. Dat moest in het protestantse ziekenhuis in Den Bosch; dat stond achter hotel Chalet Royal aan het Heetmanplein. Wij naar het Waalwijkse treinstation waar we op de trein wachtten. Het was mijn eerste treinreisje. Uit de richting van Den Bosch kwam er een trein aan, en de enorme locomotief stopte met veel gepiep van de remmen precies voor onze neus. Nadat de mensen in- en uitgestapt waren, trok de machinist, die hoog zat en uit het raampje hing, aan een koord; dan gaf de locomotief een fluitstoot waarmee aangegeven werd dat de trein vertrok. Ik keek mijn ogen uit, met veel gesis en stoom kwamen de enorme zuigerstangen tergend langzaam in beweging. Ik dacht, dat lukt nooit. Maar jawel, traag vertrok de trein en stopte bij alle stations.

Hoe het met de ingeslikte spijker afgelopen is weet ik niet meer.

Later ben ik met mijn ouders verschillende keren met de trein naar Amsterdam geweest; daar gingen we een weekje logeren bij familie. Ik vond dat de trein erg hard reed en kon maar niet genoeg krijgen van het voorbyschietend landschap. Ook in Rotterdam gingen we op familiebezoek en dan moesten we in Lage Zwaluwe overstappen. Dat was een druk spoorwegkruispunt.

Mijn oudste zus Ida was verloofd met een jongen uit Drimmelen. Wij gingen met de hele familie op kennismakingsbezoek. We namen wat tassen mee en een bos bloemen. Ik herinner mij dat zo goed,

omdat de trein ergens tussen Made en Drimmelen in het niets stopte. Het was slecht weer en we moesten een paar kilometer door een polder lopen voor we bij de familie Van der Sluijs aankwamen. De hartelijke ontvangst maakte alles weer goed.

Als kind legden we weleens een koperen cent op de spoorrails. We plakten de cent een beetje vast en dan maar wachten op de trein. Ongeduldig legden we onze oren op de rails om te horen of die trein er al aankwam. Nadat de trein er overheen gereden was, was de cent een heel stuk groter geworden. 's Winters schaatsten we ook wel op de spoorloot. Stukken hiervan zijn nog te zien. Het was er altijd druk en een sfeervol gebeuren.

Als er wel eens een ongelukje gebeurde, gingen we naar de familie Klootwijk, die midden in de polder in het spoorhuisje woonde. Ongeveer tussen Besoyen en de Koesteeg. Later is de familie verhuisd naar Sprang. Ik herinner mij de oudste zoon Toon nog en dochter Corrie die bij ons werkte als hulp in de huishouding. Ze vertelden dat het soms lastig was, om altijd door weer en wind het hele eind door de eenzame polder naar school te moeten lopen. Later vertelde Corrie dat ze al die tijd maar één keer lastig is gevallen.

In de bietentijd ging ik als hulpje met vrachtrijder Jan de Roon, mijn overbuurman, pulp laden op het station Capelle. De pulp was bestemd voor de veehouders die de pulp als veevoer gebruikten, en werd met de schop of riek uit de wagon op de wagens geladen. Dat was zwaar werk en gaf een hele drukte.

Tot zover mijn herinneringen aan de Halve Zolenspoorlijn.

Nog wat feiten op een rijtje.

De spoorlijn werd in drie fasen aangelegd tussen 1881 en 1890.

Er werden personen, goederen en vee mee vervoerd. Het is nooit een drukke lijn geworden met ca. vier persontreinen en een paar goederentreinen per dag. Op het laatst kwam er maar één goederentrein per dag.

Langs de spoorlijn bouwden de NS naast stations en spoorwachtershuisjes (bij een spoorwegovergang) ook nog om de paar kilometer wachtposten of spoorhuisjes. Deze kregen alle een nummer. Tussen Besoyen en de Koesteeg stond er ook zo'n huisje, met nummer 24. Ongeveer daar waar nu het gemaal in de Sprangse Sloot staat. De wachtpost had als postadres Nieuwsteeg 424.

Later kreeg de spoorlijn de bijnaam Het Halvezolenlijntje.

de familie Adriaan van Wijlen

de familie Klootwijk in 1955

de heer en mevrouw Kretzer

In 1887 ging Adriaan van Wijlen in dat spoorhuisje wonen, en daar werden o.a. Jos en Bart van Wijlen geboren. Jos was de grondlegger van de latere Electrohandel A.L. van Wijlen en Zn. en leider van de verzetsgroep André. Bart begon met een loondorserij en dat groeide uit tot Aannemersbedrijf Van Wijlen BV. Beide gevestigd in de Heistraat.

Adriaan heeft nog meegewerkt aan het graven van de Maas. Wanneer er iemand op wilde stappen, zwaaide zijn vrouw met een rode vlag om de trein te laten stoppen. Vooral mensen uit het oostelijke deel van Kaatsheuvel maakten daar gebruik van.

Tussen 1943 en 1954 woonde daar Piet Klootwijk met zijn vrouw en vier kinderen.

Er was geen gas, water en licht. Piet Klootwijk was niet in dienst van de NS en huurde het huisje. Na de familie Klootwijk hebben er van 1956 tot 1965 de heer en mevrouw Kretzer met hun twee zonen gewoond. De familie Kretzer kwam - tussen 1954 en 1959 samen met nog 30.000 mensen - uit Nederlands-Indië naar Nederland. Op Sumatra hadden ze een flinke boerderij met veel land. Na wat omzwervingen kwamen ze uiteindelijk in het spoorhuisje wonen. Zij wilden het spoorhuisje graag kopen, maar dat wilden de NS niet en het werd in 1967 afgebroken. Het spoorhuisje had ook toen nog steeds geen elektriciteit, geen gas en geen water. Zoon Gottlieb Kretzer, die nog in Sprang-Capelle woont, vertelde dat er met een windmolentje op een hoge paal, via een dynamo, elektriciteit opgewekt werd.

Het zandpad van de Oudestraat naar het spoorhuisje werd ook wel Domineessteeg genoemd.

Het verhaal gaat dat de dominees, wanneer ze bezig waren hun preek voor te bereiden, een eindje gingen wandelen. Ze zochten daarvoor een rustig gebied. En al wandelend overdachten zij de preek voor de komende zondag!

Bij het station in Capelle werden behalve pulp ook kolen voor de kolenboeren per trein aangevoerd. De kolen lagen los in de wagons en werden door de kolenboeren (uit de hele omgeving tot over de Maas) opgehaald; dat was zwaar en vies werk. Als de wagon nog niet leeg was - en die was weer nodig voor nieuwe aanvoer - werden de kolen achter de loskade uitgeladen en moesten daar dan met extra inspanning weer opgeladen worden. De mensen uit de omgeving wisten dat en gingen daar clandestien kolen halen.

De grond voor het ophogen van het perron en de loswal van het station Vrijhoeve-Kaatsheuvel werd uit de Dulvert gehaald, en daar ontstonden flinke gaten, die al snel vol water liepen. Die gaten werden jaren later met huisafval dichtgemaakt.

Koos Nieuwenhuizen

Onthulling van de gerestaureerde secco in de Nederlands Hervormde Kerk te Sprang

Op vrijdag 4 november is van 15:30 uur tot 17:30 uur in de Grote Kerk van Sprang een bijeenkomst gehouden met het doel de restauratie van de secco officieel af te sluiten. Deze bijeenkomst is bijgewoond door veel genodigden, waaronder de burgemeester van Waalwijk. Ook het bestuur van de heemkundevereniging was uitgenodigd, en twee leden van het bestuur hebben de bijeenkomst bijgewoond.

De heer J. Uijl heeft de bijeenkomst ingeleid en heeft de subsidiegevers en andere deskundigen bedankt voor hun bijdrage. Voor deze restauratie is vooraf veel onderzoek gedaan. Uit dat onderzoek bleek de noodzaak van een restauratie. Na de toekenning van de subsidie

in 2015 is in 2016 de restauratie van start gegaan. Deze is uitgevoerd door de restauratoren van de afdeling muurschilderingen van Bouwhuis & Journée. Van 11 mei tot 30 juni 2016 voerde conservator Nanon Journée de restauratie uit.

Na een orgelintermezzo heeft de conservator uitleg gegeven over de restauratie. Vervolgens heeft burgemeester Kleijngeld het woord tot de genodigden gericht.

Aan het einde van de bijeenkomst heeft de heer Uijl de aanwezigen uitgenodigd de secco van dichtbij te bekijken, en zijn vragen beantwoord door de restaurator. Hiervoor is het afsluitkoord in de ruimte direct voor de secco weggenomen om de aanwezigen in groepjes toe te laten. In die ruimte zijn de banken verwijderd en is deze voor het publiek afgesloten om beschadiging van de secco zo veel mogelijk te voorkomen. Na afloop van het beantwoorden van de vragen is in het jeugdcentrum de bijeenkomst afgesloten.

Hans van den Burg

Verslag van de lezing op 12 december 2016 over 'Stuifzandherstel in de Loonse en Drunense Duinen' door Lex Querelle

Nadat na aanvankelijke schermutselingen tussen beeld en techniek het pleit gewonnen was door beeld, kon de avond beginnen. In een korte film werd de geschiedenis van de Loonse en Drunense Duinen verbeeld. Landduinen in het midden van Noord-Brabant zijn een bijzonderheid. En de herstelwerkzaamheden zullen een zoektocht zijn naar schoonheid, zeldzaamheid en gaafheid. Natuurwaarden zoals kale woestijnen, dynamiek, diversiteit, planten en dieren in hun eigen biotoop, moeten in een landschap met vergezichten gestalte kunnen krijgen. De geschiedenis begint 10.000 jaar geleden, na de laatste ijstijd. Zand uit het Maasdal overdekt Brabant gedeeltelijk. Toen het klimaat milder werd en mos en bos de kans kregen en ook het wild daarin zijn plaats vond, veranderde na de middeleeuwen Noord-Brabant in een gebied voor brandhout, houtkap, plaggen en grazen.

Daarna plantte men zomereiken in, die makkelijk instoven. Wandelend in het Nationale Park zijn deze ingestoven eiken, eikenforten genaamd, te bewonderen. Bijzonderheid van deze eikensoort is dat de bladknoppen omgevormd kunnen worden tot wortels. En zo kan hij verder groeien in het opgestoven

zand rond de stam. Rond 1850 werd het 'waardeloze' gebied ingeplant met dennen voor productie. De dennenstammetjes werden gebruikt als stuthout in onze mijnen in Zuid-Limburg. In 1921 ontdekte Jac. P. Thijsse hier een grootse zandverstuiving van 1200 ha. Om nu nog 270 ha in stand te houden, moet er gekapt en achterstallig onderhoud uitgevoerd worden. Zo zijn er twee schaapskuddes voor beheer. De schapen houden het gras kort en verjongen de heide. Opschot van berken en struiken verdwijnt ook in hun maag. De nadruk ligt nu op het behouden van wat we hebben aan zand, bos, heide en dieren als de levend-barende hagedis, de zandloopkever, de nachtzwaluw e.a. Het ecoduct over de N261 is de verbinding tussen de Loonse en Drunense Duinen en Huis ter Heide. De eerste aanzet hiervoor werd gegeven door een stagiaire. Zijn rapport werd telkens opnieuw gebruikt. Door monitoring werden onverwachte dieren als de boom- en steenmarter, de rugstreeppad en de das gespot. De amfibieënpopulaties reageren heel positief op de genenuitwisseling. Aandacht is er ook voor de beukenlanen in Plantloon, ATB'ers en andere recreanten. Kortom, het park is volop in beweging en ontwikkeling.

Joost Vreugdenhil

Onthulling van de plaquette aan 'Ons Huis' op 9 december 2016

Ere wie ere toekomt!

Op zaterdagochtend 10 december parkeren er in alle vroegte een aantal auto's bij 'Ons Huis'. Het bestuur heeft Wijnand Konings (erelid, 87 jaar) uitgenodigd, en een aantal familieleden vergezelen hem. Ook van Johan (Johannes) Rosenbrand (1917-1998) is er familie aanwezig.

Bestuursleden en genodigden genieten eerst van koffie met gebak. Piet Pruijssers heet allen van harte welkom en vertelt daarna over het enthousiaste 'graafwerk' dat door de heren W. Konings en J. Rosenbrand verricht werd in het gemeentehuis van Sprang-Capelle. Zij brachten als eersten heel wat archiefmateriaal 'bovengronds', daarmee een basis leggend voor onze vereniging. Burgemeester Buijnink (van 1979 tot 1987 burgemeester alhier), vond dat destijds ook heel interessant en sloot regelmatig bij de twee onderzoekers aan voor een praatje en een kopje koffie.

Omdat de archieven veel opleverden, wilden Wijnand en Johan daar vervolgens ook iets mee doen.

Ordenen en bewaren om erover te kunnen vertellen en door te geven. De heemkundevereniging Sprang-Capelle werd op 8 mei 1984 opgericht, met oud-burgemeester Van Prooijen als eerste voorzitter.

Nu zijn we maar wat trots op onze vereniging. Een groot aantal leden, veel mooie activiteiten, lezingen, uitgaves en excursies. Ieder jaar weet het bestuur een aantrekkelijk jaarprogramma neer te leggen.

Uit waardering voor de basis die Wijnand Konings en Johan Rosenbrand sr. legden, wordt er vandaag een plaquette aan de gevel van 'Ons Huis' onthuld. De wegbereiders van de vereniging staan er op afgebeeld, met naam en foto.

Wijnand Konings en Johan Rosenbrand (zoon van Johan en huidig bestuurslid) verrichten de officiële handeling. Het bord wordt onthuld, er worden foto's gemaakt en daarna is er gelegenheid om wat bij te praten onder het genot van een drankje.

Marina Klis

Wijkbeurs op 5 november 2016

Al een aantal jaren wordt er in ons dorp door het Koetshuis en Elzenhoven een wijkbeurs georganiseerd. Het doel van de wijkbeurs is om verenigingen gelegenheid te geven zich te presenteren aan de bevolking van Sprang-Capelle. En niet te vergeten, de verenigingen kunnen zich aan elkaar presenteren.

Dit jaar was de beurs op zaterdag 5 november en voor het eerst in Zidewinde. De organisatoren hadden alles tot in de puntjes geregeld. Er deden flink wat verenigingen mee, waaronder onze vereniging. We hebben daar laten zien welke mooie boeken we laten verschijnen. Boeken vol kennis over ons dorp en ons heem.

's Middags werd de beurs het drukst bezocht. De bezoekers kregen allen een grappige flyer mee met als titel: **Zonder heem kunde nie...**

Wat was het resultaat van de wijkbeurs? Onze heemkundevereniging is weer eens voor het voetlicht gebracht. Er zijn wat boeken verkocht en het leverde één nieuw lid op.

Koos Nieuwenhuizen

Presentatie op 16 december 2016 van Bruggeske 'Rouwen en Begraven'

Het zou een avond worden met de 'highlights' uit het nieuwste 'Bruggeske', omlijst door orgelmuziek door Joop de Zwart. Het werd veel meer dan die 'highlights' door de kennis en het enthousiasme van twee schrijvers: Dick Vos en Gerrit Haverhals.

Na een welkomstwoord van onze voorzitter kreeg Dick Vos het woord. Het ging over ritens en gewoonten bij rouwen en begraven. Dat waren er nogal wat. Mij zijn de huilebalken bijgebleven. Ouderen onder ons kennen nog de aanzeggers. Wanneer iemand overleden was, kwam er een aanzegger aan de deur om het droeve nieuws mee te delen. Dat paste helemaal in die tijd zonder telefoon, mobiel, internet, en zelfs brieven schrijven lag niet voor de hand. De aanzegger was in het zwart met hoge

hoed gekleed. De aanzeggers in Boxtel hadden nog een grote, witte zakdoek bij zich en werden daarom huilebalken genoemd.

Tegenwoordig worden bij voetbalwedstrijden wel eens rouwbanden gedragen wanneer een bekende uit de sportwereld overleden is. Vroeger werd er een zwart driehoekje op de mouw genaaid om aan te geven dat er een familielid van je overleden was. Zelfs de molens hadden een rouwstand. De bovenste wiek stond op vijf over twaalf. Ten teken dat het leven voorbij was.

Dick nam ons ook mee naar de drie begraafplaatsen die Sprang gehad heeft. De eerste begraafplaats was in en om de kerk. Daarom verandert de naam

van begraafplaats in kerkhof. Rijken werden in de kerk begraven. De minderbedeelden buiten de kerk. Begraven in de kerk bracht zo zijn luchtjes mee. We snappen nu beter waar 'rijke stinkerd' vandaan komt.

Ook de begraafplaats aan de Oudestraat komt aan de orde. er is niets meer wat aan deze begraafplaats herinnert. Vanaf 1900 wordt er begraven aan de Tilburgseweg. Uniek zijn daar de hardstenen paaltjes.

Gerrit Haverhals laat de veranderingen aan de begraafplaats rond de kerk aan de Zuidhollandsedijk zien. Sinds 1804 ligt de begraafplaats hier. Voor die tijd werd men in Loon op Zand begraven. Opvallend op dit kerkhof is het dubbelgraf van de broertjes Van Pelt. Ook voert Gerrit ons mee naar de begraafplaats aan de Heistraat.

Je kunt daar niet om de tekst heen die op het toegangshek staat:

*Wat gij nu zijt
Was ik voor dezen
Wat ik nu ben
Zult gij haast wezen*

Een prozaïsche manier om je attent te maken op de vergankelijkheid van de mens.

Dick wijst op het bijzondere karakter van het kerkhof rond de Capelse kerk. Hier liggen kerkhof en begraafplaats broederlijk naast elkaar. Dick vraagt ons om eens na te denken over hoeveel mensen hier waarschijnlijk ooit begraven zijn vanaf 1780. Dat zouden er zo maar ca. 12.000 kunnen zijn.

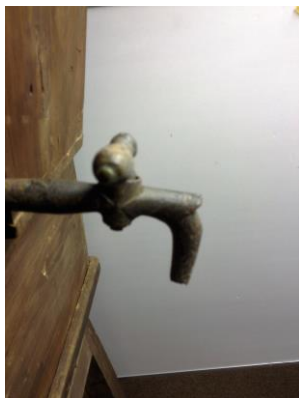
Van 1991 tot 2013 is het stil geweest op de begraafplaats. Sinds 2013, na een herinrichting, mag er weer begraven worden rondom de kerk.

Dan komt Piet Pruijssers tot de uitreiking van de eerste exemplaren. Wethouder Jan van Groos en de drie begraafplaatsbeheerders krijgen de eerste exemplaren.

Piet bedankte nogmaals de schrijversgroep voor het prachtige en waardevolle werk dat ze gedaan hadden. En Joop de Zwart kreeg een uitbundig applaus voor de muzikale omlijsting.

Rien Visser

De schatkamer

In het afgelopen jaar is onze vereniging weer heel wat 'schatten' rijker geworden. Hieronder volgt een soort verantwoording van die 'schatten'. Altijd met het risico dat er iemand vergeten wordt. Dat gebeurt dan zonder opzet. Dus reageer even naar mij, dan wordt het alsnog rechtgezet.

Van de familie De Jong-van der Schans kregen we twee herinneringsalbums over Wilhelmina, Juliana en Bernard en vier albums die over WO II gaan.

Arie van Dongen bracht het getuigschrift van Gerrit Willemse. Gerrit kreeg het getuigschrift omdat hij lid van het verzet geweest was.

Theo Vink stond de scherven van een schaal uit 1800 af.

Mevrouw J. Schoondermark-de Jong deed afstand van twee foto's over februari 1944 bij het Capelse Veer, een foto van de laatste trein bij het station

Hogevaart, een oude kraan van een wijnavat, een balansweegschaal, diverse oude flesjes en twee boeken.

Piet Wagemakers verrijkte onze bibliotheek met boekjes over oud Sprang en de hervormde kerk.

Van J. Nieuwenhuizen kregen wij een oude wan, een fijne ronde zeef.

Mevrouw Driessen gaf een aantal foto's van o.a. oude lagere-schoolklassen.

Hans van Oosterhout gaf een prachtige kist vol met schoenmakersgereedschap.

Allen hartelijk dank.

Koos Nieuwenhuizen

Waar is dit en waar was dat?

Waar was dat?

Deze keer was de opgave te moeilijk. Er was zelfs maar één reactie. Maar dat is dan ook de terechte winnaar: Nico Wittebol. Bijzonder is dat Nico altijd meedoet en als eerste de oplossing doorgeeft. In deze tijd van hackers zou je vermoeden dat Nico in mijn computer kan kijken. Een flauw grapje, ik denk dat Nico ons dorp van haver tot gort kent. Want deze keer moest je echt met je neus fier omhoog lopen om de windwijzer op het dak van Kerkstraat 39 te zien. Of zoals Nico dat omschreef: op het dak van Karina Keramiek.

Nico, het flesje wijn komt naar je toe en blijf vooral meedoen.

Waar is dit?

We gaan weer naar een ander gedeelte van ons dorp: Vrijhoeve. Deze keer krijg je geen stijve nek van het omhoog kijken. Op ooghoogte is dit bord te zien en bovendien ook nog eens aan de doorgaande weg.

Succes ermee, en ik hoop op meer oplossingen dan de afgelopen keer.

Bel uw oplossing door naar de redactie van 'Het Kustersluik', p.a. Netty Waarts, tel. 0416-312210 of stuur een mailtje naar nwaarts@home.nl, onder vermelding van 'oplossing puzzel 10.4'. Onder de goede oplossers wordt een fles wijn verloot.

Ad Wagemakers